

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-634/21 – 1

Asia C-634/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

15.10.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

1.10.2021

Kantaja:

OQ

Vastaaja:

Land Hessen

6 K 788/20.WI

VERWALTUNGSGERICHT WIESBADEN

VÄLIPÄÄTÖS

Hallintoriita-asiassa

OQ,

[– –] kantajana

[– –] vastaan

Land Hessen, jota edustaa Hessenin osavaltion

tietosuojavaltuutettu,

FI

[– –] vastaajana

muu osapuoli:

SCHUFA Holding AG [– –], joka **koskee** tietosuojalainsäädäntöä,

Verwaltungsgericht Wiesbaden – 6. jaosto – on

[– –] päättänyt 1.10.2021 seuraavaa:

I. Asian käsittelyä lykätään.

II. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1) 22 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että jo rekisteröidyn kykyä hoitaa luottoa koskevan todennäköisyyden arvon automatisoitu määrittäminen muodostaa pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, perustuvan päätöksen, jolla on rekisteröityä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi, jos rekisterinpitäjä välittää tämän rekisteröidyn henkilötietojen perusteella määritetyn arvon kolmannelle rekisterinpitäjälle ja kyseinen kolmas käyttää tätä arvoa perustana tehdessään päätöksen sopimussuhteen perustamisesta, täyttämistä tai päättämistä rekisteröidyn kanssa?
2. Jos ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan kieltävästi: Onko asetuksen (EU) 2016/679 – yleinen tietosuoja-asetus – 6 artiklan 1 kohtaa ja 22 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan luonnollisen henkilön tietyn tulevan käyttäytymisen todennäköisyyden arvon – joka nyt käsiteltävässä asiassa koskee luonnollisen henkilön maksukykyä ja -valmiutta ja joka liittyy saatavia koskevien tietojen huomioonottamiseen – käyttäminen tämän henkilön kanssa solmittavan sopimussuhteen perustamista, täyttämistä tai päättämistä koskevan päätöksen tekemisen yhteydessä (pisteytys) on sallittua vain, jos tietyt muut ennakkoratkaisupyyntöpäätöksessä tarkemmin esitetyt edellytykset täyttyvät?

Perustelut

I.

- 1 Menettelyn kohteena on kanne, joka on nostettu muuna osapuolena olevan SCHUFA Holding AG:n kantajasta määrittämästä pistemäärästä. Muu osapuoli ylläpitää Saksassa yksityistä luottotietopalvelua, joka antaa sopimuskumppaneilleen tietoja kolmansien osapuolten, etenkin myös kuluttajien, luottokelpoisuudesta. Muuna osapuolena oleva määrittää tätä tarkoitusta varten ns. pistemääriä. Tätä varten henkilön tietyistä tunnusmerkeistä laaditaan matemaattistilastollisen menetelmän perusteella ennuste tulevan käyttäytymisen, kuten luoton takaisinmaksun, todennäköisyydestä. Sekä yksittäiset ennusteen perustana käytetyt tunnusmerkit että matemaattistilastollinen menetelmä ovat salaisia. Pistemäärien määrittäminen perustuu sen mukaan siihen oletamaan, että luokittelemalla henkilö tiettyyn ryhmään muiden sellaisten henkilöiden kanssa, joilla on tietyt vastaavat tunnusmerkit ja jotka ovat aiemmin käyttäytyneet tietyllä tavalla, voidaan ennustaa samankaltaista käyttäytymistä. Jos henkilö kuuluu tiettyyn profiiliin, muu osapuoli liittää hänen tietoihinsa näin lasketun pistemäärän, joka otetaan siihen liittyvine seurauksineen huomioon sen, joka viime kädessä tekee sopimuksen rekisteröidyn kanssa, kuten luottolaitoksen, luoton myöntämistä koskevassa päätöksentekomenettelyssä.
- 2 Kolmas osapuoli kieltäytyi myöntämästä kantajalle luottoa muun osapuolen antaman kielteisen selvityksen perusteella. Tämän jälkeen kantaja vaati muuta osapuolta poistamaan näkemyksensä mukaan virheelliset tiedot ja antamaan hänestä tallennetut tiedot. Muu osapuoli toimitti 10.7.2018 kantajalle tietoja, joiden sisällön mukaan muu osapuoli oli antanut kantajalle pistemääräksi 85,69 prosenttia. Muu osapuoli ilmoitti kantajalle lisäksi 8.8.2018 ja 23.8.2018 päivätyillä kirjeillä pääpiirteissään pistemäärän laskentansa periaatteellisen toimintatavan muttei sitä, millainen painoarvo yksittäisillä tiedoilla on laskennassa. Muu osapuoli katsoo, ettei se ole velvollinen paljastamaan laskentamenetelmiä, koska ne kuuluvat yritys- ja liikesalaisuuden piiriin. Muu osapuoli huomautti kantajalle lisäksi, että se ainoastaan toimittaa tietoja sopimuskumppaneilleen, jotka kuitenkin tekevät varsinaiset sopimuksia koskevat päätökset; muu osapuoli ei esitä suositusta sen puolesta tai sitä vastaan, olisiko selvityksen kohteen kanssa tehtävä sopimus. Kantaja teki 18.10.2018 vastaajalle selvityksestä valituksen, jossa hän vaati, että vastaajan on määrättävä muu osapuoli antamaan ja poistamaan tiedot kantajan vaatimuksen mukaisesti. Kantajan mukaan muu osapuoli on velvollinen ilmoittamaan hänelle käsittelyn perustana olevan logiikan sekä käsittelyn laajuuden ja vaikutukset.
- 3 Vastaaja totesi kantajalle osoitetussa, 3.6.2020 tehdyssä päätöksessä, ettei jatkotoimiin muuta osapuolta vastaan ollut aiheutta. Se perusteli tätä muun muassa sillä, että muun osapuolen tekemän luottokelpoisuusarvon laskennan on täytettävä 30.6.2018 annetun liittovaltion tietosuojalain (Bundesdatenschutzgesetz, jäljempänä BDSG) 31 §:ssä (tietosuojalainsäädännön mukauttamisesta asetukseen (EU) 2016/679 ja direktiivin (EU) 2016/680 täytäntöönpanosta annetun lain (Gesetz zur Anpassung des Datenschutzrechts an die Verordnung (EU) 2016/679 und zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/680, Datenschutz-Anpassungs- und -Umsetzungsgesetz EU – DSAnpUG-EU; BGBl. I s. 2097) 1 §:ssä) yksityiskohtaisesti säädetyt edellytykset. Muu osapuoli täyttää kuitenkin

tavallisesti nämä edellytykset, eikä nyt tarkasteltavassa tapauksessa ole viitteitä siitä, ettei näin olisi.

- 4 Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (EUVL 2016, L 119, s. 1; jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) tuli voimaan 25.5.2018. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään lähtökohtaisesti tietojen käsittelyä koskevasta kiellosta, ellei käsittelyyn ole annettu suostumusta; sallitun tietojenkäsittelyn keskeiset tunnusmerkit sisältyvät yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklaan. Yleiseen tietosuoja-asetukseen sisältyy lisäksi useaan välineeseen perustuva suojeluajatus, joka pitää sisällään säännöksiä etenkin rekisteröityjen oikeudesta saada tietoja, oikeudesta saada pääsy tietoihin, oikeudesta tietojen poistamiseen ja oikeudesta tehdä valitus toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle toimenpiteisiin ryhtymiseksi sekä oikeudesta nostaa viranomaisten päätöksistä kanne kansallisissa tuomioistuimissa. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa käsitellään muun muassa erityisesti myös niin kutsuttua profilointia, jonka oikeudellinen määritelmä sisältyy yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 alakohtaan ja jonka piiriin muun osapuolen riidanalainen toiminta eli ns. pisteyttäminen kuuluu. Profiloinnista säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen eri säännöksissä, kuten muun muassa rekisteröidyn oikeutta saada pääsy tietoihin koskevan 15 artiklan 1 kohdan h alakohdassa ja rekisteröidyn vastustamisoikeutta koskevan 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen viimeisessä lauseessa, ja se kielletään – olennaisin osin – lähtökohtaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa (sen 1 kohdassa) joitain poikkeuksia lukuun ottamatta (22 artiklan 2 kohta), sikäli kuin päätökset perustuvat pelkästään profilointiin.
- 5 SEUT 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden asetuksena yleinen tietosuoja-asetus pätee yleisesti ja on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Näistä periaatteista huolimatta yleiseen tietosuoja-asetukseen sisältyy useita ns. valinnaislausekkeita, jotka antavat jäsenvaltioille tiettyssä määrin liikkumavaraa antaa kansallista lainsäädäntöä. Näiden jäsenvaltioille jätettyjen sääntelyvaltuuksien perusteella annettiin 25.5.2018 voimaan tullut uusi liittovaltion tietosuoja laki. BDSG:n 31 §:ään sisältyy yksityiskohtaisia säännöksiä pisteyttämisestä ja luottokelpoisuus selvityksistä.

II.

1. Euroopan unionin **perusoikeuskirjassa** (jäljempänä **perusoikeuskirja**) (EUVL 2016, C 202, s. 389) määrätään seuraavaa:

6 7 artikla – Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

”Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.”

7 8 artikla – Henkilötietojen suoja

4

- ”1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.”

8 52 artikla – Oikeuksien ja periaatteiden ulottuvuus ja tulkinta

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

--”

2. Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (jäljempänä SEUT) (konsolidoitu toisinto 7.6.2016; EUVL 2016, C 202, s. 1), määrätään seuraavaa:

9 288 artikla

”--

Asetus pätee yleisesti. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.”

3. Yleisessä tietosuojasetuksessa (luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679) (EUVL 2016, L 119, s. 1) säädetään seuraavaa:

10 4 artikla – Määritelmät

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

--

4. ’profiloinnilla’ mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia, erityisesti analysoidaan tai ennakoitetaan piirteitä, jotka liittyvät kyseisen luonnollisen henkilön työsuoritukseen, taloudelliseen tilanteeseen, terveyteen, henkilökohtaisiin mieltymyksiin, kiinnostuksen kohteisiin, luotettavuuteen, käyttäytymiseen, sijaintiin tai liikkeisiin”

11 6 artikla – Käsittelyn lainmukaisuus

”1. Käsittely on lainmukaista ainoastaan jos ja vain siltä osin kuin vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten;
- b) käsittely on tarpeen sellaisen sopimuksen täytäntöön panemiseksi, jossa rekisteröity on osapuolena, tai sopimuksen tekemistä edeltävien toimenpiteiden toteuttamiseksi rekisteröidyn pyynnöstä;
- c) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi;
- d) käsittely on tarpeen rekisteröidyn tai toisen luonnollisen henkilön elintärkeiden etujen suojaamiseksi;
- e) käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi;
- f) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi, paitsi milloin henkilötietojen suoja edellyttävät rekisteröidyn edut tai perusoikeudet ja -vapaudet syrjäyttävät tällaiset edut, erityisesti jos rekisteröity on lapsi.

Ensimmäisen alakohdan f alakohdasta ei sovelleta tietojenkäsittelyyn, jota viranomaiset suorittavat tehtäviensä yhteydessä.

2. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä tässä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c ja e alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely muun muassa muissa erityisissä käsittelytilanteissa siten kuin IX luvussa säädetään.

3. Edellä olevan 1 kohdan c ja e alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä joko

- a) unionin oikeudessa; tai
- b) rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä.

Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Kyseinen käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan tämän asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa: yleisiä

edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet, kuten toimenpiteet muita IX luvussa esitettyjä erityisiä tietojenkäsittelytilanteita varten. Unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

4. Jos käsittely tapahtuu muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, eikä käsittely perustu rekisteröidyn suostumukseen eikä unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi, rekisterinpitäjän on otettava huomioon muun muassa seuraavat asiat varmistaakseen, että muuhun tarkoitukseen tapahtuva käsittely on yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot alun perin kerättiin:

- a) henkilötietojen keruun tarkoitusten ja aiotun myöhemmän käsittelyn tarkoitusten väliset yhteydet;
- b) henkilötietojen keruun asiayhteys erityisesti rekisteröityjen ja rekisterinpitäjän välisen suhteen osalta;
- c) henkilötietojen luonne, erityisesti se, käsitelläänkö erityisiä henkilötietojen ryhmiä 9 artiklan mukaisesti tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja 10 artiklan mukaisesti;
- d) aiotun myöhemmän käsittelyn mahdolliset seuraukset rekisteröidyille;
- e) asianmukaisten suojatoimien, kuten salaamisen tai pseudonymisoinnin, olemassaolo.”

12 15 artikla – Rekisteröidyn oikeus saada pääsy tietoihin

”1. Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään, oikeus saada pääsy henkilötietoihin sekä seuraavat tiedot:

--

h) automaattisen päätöksenteon, muun muassa 22 artiklan 1 ja 4 kohdassa tarkoitetun profiloinnin olemassaolo, sekä ainakin näissä tapauksissa merkitykselliset tiedot käsittelyyn liittyvästä logiikasta samoin kuin kyseisen käsittelyn merkittävyys ja mahdolliset seuraukset rekisteröidylle.”

13 21 artikla – Vastustamisoikeus

”1. Rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e tai f alakohtaan, kuten näihin säännöksiin perustuvaa profilointia.

– –”

14 22 artikla – Automatisoidut yksittäispäätökset, profilointi mukaan luettuna

”1. Rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta, jos päätös

a) on välttämätön rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välisen sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa varten;

b) on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi; tai

c) perustuu rekisteröidyn nimenomaiseen suostumukseen.

3. Edellä 2 kohdan a ja c alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi; tämä koskee vähintään oikeutta vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeutta esittää kantansa ja riitauttaa päätös.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut päätökset eivät saa perustua 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin, paitsi jos sovelletaan 9 artiklan 2 kohdan a tai g alakohtaa ja asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi on toteutettu.”

4. 30.6.2017 annetussa **liittovaltion tietosuojalaissa** ((BGBI. I s. 2097, sellaisena kuin se on muutettuna 20.11.2019 annetun lain (BGBI. I. 1626) 12 §:llä, säädetään seuraavaa:

15 31 § – Liiketoiminnan suojaaminen pisteytyksen ja luottotietojen avulla

”1) Luonnollisen henkilön tietyn tulevan käyttäytymisen todennäköisyyden arvon käyttäminen tämän henkilön kanssa solmittavan sopimussuhteen perustamista, täyttämistä tai päättämistä koskevan päätöksen tekemisen yhteydessä on sallittua ainoastaan, jos

1. tietosuojalainsäädännön säännöksiä on noudatettu,
2. todennäköisyyden arvon laskemiseksi tieteellisesti hyväksytyn matemaattistilastollisen menetelmän perusteella käytetyt tiedot ovat todistettavasti merkityksellisiä tietyn käyttäytymisen todennäköisyyttä laskettaessa,
3. todennäköisyyden arvon laskemiseen ei ole käytetty yksinomaan osoitteisiin liittyviä tietoja ja
4. osoitteisiin liittyviä tietoja käytettäessä asianomaiselle henkilölle ilmoitettiin näiden tietojen suunnitellusta käytöstä ennen todennäköisyyden arvon laskemista; ilmoittaminen on dokumentoitava.

2) Luottotietopalvelujen tarjoajien toimittaman luonnollisen henkilön maksukykyä ja -valmiutta koskevan todennäköisyyden arvon käyttäminen on sallittua saatavia koskevien tietojen huomioon ottamisen yhteydessä vain, mikäli 1 momentin edellytykset täyttyvät ja otetaan huomioon ainoastaan sellaiset maksettavaa suoritusta, jota ei ole erääntymisestä huolimatta maksettu, koskevat saatavat,

1. jotka on vahvistettu lainvoimaisessa tai tilapäisesti täytäntöönpanokelpoiseksi julistetussa tuomiossa tai joiden osalta on olemassa siviiliprosessilain [Zivilprozessordnung] 794 §:n mukainen velkainstrumentti,
2. jotka on vahvistettu maksukyvyttömyydestä annetun lain [Insolvenzordnung] 178 §:n mukaisesti ja joita velallinen ei ole riitauttanut määräajassa,
3. jotka velallinen on nimenomaisesti tunnustanut,
4. joissa
 - a) velalliselle on lähetetty saatavan erääntymisen jälkeen ainakin kahdesti kirjallinen maksukehotus,
 - b) ensimmäisen maksukehotuksen lähettämisestä on kulunut vähintään neljä viikkoa,
 - c) velalliselle on ilmoitettu aikaisemmin, kuitenkin aikaisintaan ensimmäisen maksukehotuksen yhteydessä, siitä, että luottotietopalvelujen tarjoaja ottaa tämän mahdollisesti huomioon, ja
 - d) velallinen ei ole riitauttanut saatavaa tai

5. joiden perustana oleva sopimussuhde voidaan päättää maksuviivästysten vuoksi välittömästi ja joissa velalliselle on aiemmin ilmoitettu siitä, että luottotietopalvelujen tarjoaja ottaa tämän mahdollisesti huomioon.

Tämä ei vaikuta muiden luottokelpoisuuden kannalta merkityksellisten tietojen käsittelyn, todennäköisyyden arvojen määrittäminen mukaan luettuna, yleisen tietosuojalainsäädännön mukaiseen sallittavuuteen.”

III.

- 16 Nyt käsiteltävän asian ratkaisemisen kannalta ratkaisevaa on se, kuuluuko yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan muun osapuolen kaltaisten luottotietopalvelujen tarjoajien toiminta, jossa ne määrittävät rekisteröidyistä pistemääriä ja välittävät ne tarkempaa suositusta tai huomautusta esittämättä kolmansille, jotka ottaen tämän pistemäärän ratkaisevana tekijänä huomioon perustavat sopimussuhteen rekisteröidyn kanssa tai luopuvat siitä. Tässä tapauksessa muun osapuolen kaltaisen luottotietopalvelujen tarjoajan tekemän lopullisen pistemäärän määrittämisen sallittavuus voi nimittäin määräytyä ainoastaan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan, luettuna yhdessä BDSG:n 31 §:n kanssa, perusteella, jolloin nämä säännökset muodostavat samalla – jos rekisteröity tekee, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, valituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle – arviointiperusteen luottotietopalvelujen tarjoajan toimintaa koskevalle viranomaisten valvonnalle. Tämän kannalta merkityksellistä on puolestaan se, onko BDSG:n 31 §:n sisältöinen säännös yhteensopiva yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan kanssa. Ellei ole, sitä lainsäädännössä vahvistettua arviointiperustetta, johon nyt tarkasteltavassa tapauksessa vastaaja tukeutuu muun osapuolen osalta, ei ole olemassa.

Ensimmäinen kysymys:

yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan sovellettavuus luottotietopalvelujen tarjoajiin

- 17 Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Kyseinen säännös pohjautuu sitä edeltäneeseen säännökseen eli direktiivin 95/46/EY 15 artiklaan. Säännöksen sanamuodon perusteella kyseessä vaikuttaa olevan käyttämisestä edellyttävä rekisteröidyn oikeus. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin sitä vastoin katsoo, että säännöksessä vahvistetaan lähtökohtainen kieltö, jonka rikkomiseen ei tarvitse vedota erikseen.
- 18 Riidanalaisen – muun osapuolen harjoittaman – toiminnan, jossa henkilötietoja kootaan automatisoidusti luonnollisen henkilön tietyn tulevan käyttäytymisen todennäköisyyden arvon määrittämiseksi, jotta tämä arvo voidaan välittää

kolmansille, jotka tekevät sen perusteella päätöksen sopimussuhteen perustamisesta, täyttämisestä tai päättämisestä kyseisen rekisteröidyn kanssa, kaltaiset toiminnot kuuluvat joka tapauksessa toiminnan sisällön perusteella yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan sääntelyjärjestelmään. Kyseinen säännös käsittää yksiselitteisen sanamuotonsa perusteella myös päätökset, jotka tehdään profiloinnin perusteella, vrt. myös johdanto-osan 71 perustelukappaleen toinen virke. Profiloinnilla tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 alakohdan oikeudellisen määritelmän mukaan mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia, erityisesti analysoidaan tai ennakoitaan piirteitä, jotka liittyvät kyseisen luonnollisen henkilön työsuoritukseen, taloudelliseen tilanteeseen, terveyteen, henkilökohtaisiin mieltymyksiin, kiinnostuksen kohteisiin, luotettavuuteen, käyttäytymiseen, sijaintiin tai liikkeisiin.

- 19 Pistemäärien määrittäminen täyttää kyseisen määritelmän tunnusmerkistön. Tätä tukee myös johdanto-osan 71 perustelukappaleen toinen virke, jonka mukaan profilointi tarkoittaa muun muassa juuri luonnollisen henkilön taloudellista tilannetta, luotettavuutta tai käyttäytymistä koskevien henkilökohtaisten ominaisuuksien analysoimista tai ennakoimista. Saman perustelukappaleen ensimmäisessä virkkeessä mainitaan lisäksi esimerkkinä yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista päätöksistä online-luottihakemuksen automaattinen epääminen. Tältä osin yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohtaa voidaan lähtökohtaisesti soveltaa nyt tarkasteltavan kaltaisiin tapauksiin joka tapauksessa, kun otetaan huomioon, että unionin lainsäätäjän tahdon mukaan pistemäärän määrittäminen muodostaa yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettua profiloinnin alaryhmän.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pitää pohjimmiltaan todennäköisenä, että riidanalaisen kaltaisissa tapauksissa täyttyy myös se yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa edellytetty tunnusmerkki, että kyseessä on pelkästään *automaattiseen käsittelyyn* perustuva päätös. Tälle ei ole esteenä se, että kuten edellä todettiin, luottotietopalvelujen tarjoajien – jollainen muu osapuoli on – pääasiallinen toiminta eli pistemäärien määrittäminen kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan perustelukappaleiden mukaan profiloinnin alaryhmään. Unionin lainsäätäjällä on tosin ilmeisesti tarkoittanut, ettei profiloinnin sallittavuutta tietosuojalainsäädännössä säännellä itsenäisesti juuri yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdalla vaan että profilointia käsitellään tältä osin vain, sikäli kuin se on osa automaattiseen käsittelyyn perustuvaa päätöstä. Tämä ilmenee jo kyseisen säännöksen sanamuodosta, sillä siinä otetaan kiellon lähtökohdaksi profilointiin – tai muuhun automaattiseen tietojen käsittelyyn – *perustuva päätös* muttei itse profilointia.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin lähtee kuitenkin siitä, että luottotietopalvelujen tarjoajan tekemässä pistemäärän määrittämisessä ei ole kyse ainoastaan kolmannen rekisterinpitäjän päätöstä valmistelevalta profiloinnista

vaan juuri yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta itsenäisestä ”päätöksestä”.

- 22 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan sanamuoto huomioon ottaen tietoinen siitä, että suppeasti tulkittuna kyseinen säännös voidaan ymmärtää ja yleisesti myös ymmärretään siten, ettei sitä sovelleta suoraan muun osapuolen kaltaisten luottotietopalvelujen tarjoajien toimintaan. Tällainen oletama perustuu ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan kuitenkin virheelliseen käsitykseen luottotietopalvelujen tarjoajien toiminnasta ja niiden määrittämien pistemäärien vaikutuksesta. Kyseinen oletama perustuu nimittäin siihen ajatukseen, että luottotietopalvelujen tarjoajat eivät itse tee yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan kannalta merkityksellistä päätöstä, koska selvittäessään ja kootessaan henkilötietoja profiiliin laatimiseksi ja siihen perustuvan lopullisen pistemäärän määrittämiseksi ne tietyllä tapaa ainoastaan valmistelevat rekisterinpitäjän lopullista päätöstä, mutta että ne eivät pistemäärää toimittaessaan tyypillisesti kuitenkaan esitä samalla myös kolmannelle rekisterinpitäjälle suositusta sen puolesta tai sitä vastaan, että rekisteröidyn kanssa tehdään sopimus.
- 23 Yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksissä ja johdanto-osan perustelukappaleissa erotetaan käsitteellisesti yhtäältä *käsittely* ja toisaalta käsittelyyn perustuva *päätös*, eikä siihen nimenomaisesti sisälly profilointia koskevia itsenäisiä aineellisia säännöksiä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 alakohdassa säädetäänkin, että yleisessä tietosuoja-asetuksessa profiloinnilla tarkoitetaan ”mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä”, jossa ”arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia”. Kyseisen oikeudellisen määritelmän sanamuoto voidaan siis ymmärtää siten, ettei profilointi ole pelkästään parametrien määrittämistä arvioinnin lopputulosta varten vaan että se käsittää myös arvioinnin lopputuloksen. Nyt tarkasteltavassa tapauksessa se voisi käsittää myös yksittäisten tunnusmerkkien automatisoidun kokoamisen luottotietopalvelujen tarjoajan tekemää kokonaispistemäärän laskemista ja sen tosiasiallista määrittämistä varten. Kyseisen käsitteen ymmärtämiseen tällä tavalla viittaa myös yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke, jonka mukaan rekisteröidyn vastustamisoikeus koskee *kaikkea käsittelyä* ja sen viimeisen lauseen mukaan etenkin myös yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiin perustuvaa *profilointia*. Yhtäältä profiloimalla tapahtuvan automatisoidun käsittelyn ja toisaalta päätöksen erottaminen ilmenee ennen kaikkea yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdasta. Kun yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa säädetään, että rekisteröidyllä on oikeus ”olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin”, kyseisessä säännöksessä luodaan nimenomaisesti kausaalinen yhteys ja pakottava aikajärjestys automatisoidun käsittelyn (profilointi mukaan luettuna) ja siihen perustuvan päätöksen välille. Unionin lainsäätäjän aikomusta erottaa nämä kaksi käsitettä tukevat lisäksi johdanto-osan 71 perustelukappaleen ensimmäinen ja toinen virke. Kyseisen perustelukappaleen ensimmäisessä virkkeessä selvennetään, että rekisteröidyllä olisi oltava oikeus olla joutumatta hänen henkilökohtaisia ominaisuuksiaan arvioivan päätöksen

kohteeksi, joka on tehty yksinomaan automaattisen tietojenkäsittelyn perusteella, kun taas sen toisessa virkkeessä täydennetään tätä siten, että ”*kyseinen tietojenkäsittely*” – eivätkä siis ”*päätökset*” – sisältää profiloinnin. Esimerkkinä päätöksestä johdanto-osan 71 perustelukappaleen ensimmäisessä virkkeessä mainitaan pikemminkin havainnollistavasti luottihakemuksen automaattinen epääminen, eli siinä käsitellään pääpiirteittäin nyt tarkasteltavaa tilannetta siltä osin kuin merkityksellinen ”*päätös*” nyt käsiteltävässä asiassa on luottolaitoksen kantajalle antama hylkäyspäätös eikä muun osapuolen tekemä pistemäärän määrittäminen. Yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen, 22 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 4 alakohdan sanamuoto sekä johdanto-osan 71 perustelukappaleen ensimmäinen ja toinen virke ja johdanto-osan 72 perustelukappale voidaan näin ollen kuitenkin ymmärtää siten, että pääasian oikeudenkäynnin perustana olevan kaltaisissa tapauksissa, joissa luottotietopalvelujen tarjoaja määrittää pistemäärän, on kyse yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta ”*käsittelystä*” muttei ”*päätöksestä*”.

- 24 Ennakkoratkaisua pyytävällä tuomioistuimella on kuitenkin merkittäviä epäilyjä yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan näin suppeasta tulkinnasta. Sen mukaan on painavia viitteitä siitä, että luottotietopalvelujen tarjoajien tekemä pistemäärän automaattinen määrittäminen, jonka tarkoituksena on arvioida ennakoivasti rekisteröidyn taloudellista suorituskykyä, muodostaa yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun itsenäisen, automaattiseen käsittelyyn perustuvan *päätöksen*. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin perustaa epäilynsä tosiseikkojen osalta siihen merkitykseen, joka luottotietopalvelujen tarjoajien määrittämällä pistemäärällä on kolmansien rekisterinpitäjien päätöskäytännölle, ja oikeudellisesti ratkaisevalla tavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan tavoitteisiin ja sen 87 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa säädettyihin oikeussuojatakeisiin.
- 25 Tosiseikkojen osalta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin suhtautuu hyvin varauksellisesti siihen, että kolmannet rekisterinpitäjät tekisivät silloin, kun niillä on käytettävissään rekisteröidystä määritetty pistemäärä, yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa edellytettävän yksittäistapausta koskevan päätöksen, joka ei perustu pelkästään automaattiseen käsittelyyn. Vaikka kolmannet rekisterinpitäjät *voivat* puhtaasti hypoteettisesti tehdä itsenäisen päätöksen siitä, perustetaanko rekisteröidyn kanssa sopimussuhde ja jos, niin miten, koska tässä päätöksentekoprosessin vaiheessa ihmisen tekemä yksittäispäätös on vielä lähtökohtaisesti mahdollinen, luottotietopalvelujen tarjoajien toimittama pistemäärä määrittää käytännössä tätä päätöstä niin merkittävässä määrin, että se vaikuttaa ratkaisevasti kolmannen rekisterinpitäjän päätökseen. Toisin sanoen: Sen, tekeekö kolmas rekisterinpitäjä sopimuksen rekisteröidyn kanssa ja jos, niin miten, ratkaisee *oikeastaan* viime kädessä kuitenkin luottotietopalvelujen tarjoajan automatisoidun käsittelyn perusteella määrittämä pistemäärä. Kolmas rekisterinpitäjä *ei* tosin *saa* tehdä päätöstään pelkästään pistemäärän perusteella, mutta pistemäärä on pääsääntöisesti ratkaiseva sen päätöksen kannalta. Luoton myöntämisestä voidaan kieltäytyä, vaikka pistemäärä olisikin lähtökohtaisesti riittävä (muista syistä, kuten vakuuksien

puuttumisen tai rahoitettavan investoinnin menestykseen liittyvän epävarmuuden takia). Liian alhainen pistemäärä sitä vastoin johtaa ainakin kulutusluottojen alalla lähes poikkeuksetta luoton epäämiseen, myös silloin, jos esimerkiksi investointi vaikuttaa muutoin kannattavalta. Kokemukset viranomaisten harjoittamasta tietosuojavalvonnasta osoittavat, että pistemäärillä on ratkaiseva asema luoton myöntämisessä ja sen ehtojen laadinnassa [– –]. [lähdeviittauksia]

- 26 Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdalla – lukuun ottamatta asetuksen 22 artiklan 2 kohtaan sisältyviä poikkeuksia – pyritään kuitenkin juuri suojelemaan rekisteröityä tällaisen pelkästään automatisoituun käsittelyyn perustuvan päätöksentekomuodon vaaroilta. Unionin lainsäätäjän tavoitteena on estää, että päätös tehdään ilman ihmisen suorittamaa tapauskohtaista tarkastelua ja arviointia. Rekisteröidyn ei ole tarkoitus joutua yksinomaan tekniseen ja läpinäkymättömään menettelyyn, jonka perustana olevia oletuksia ja arviointiperusteita rekisteröity ei voi ymmärtää ja johon hän ei tarvittaessa voi puuttua oikeuksiaan käyttämällä. Säätelyn tavoitteena on siten sen lisäksi, että rekisteröityä suojellaan objektiivisiksi väitettyihin tietojenkäsittelyohjelmiin perustuvilta syrjiviltä päätöksiltä, myös tehdä päätöksenteosta avointa ja oikeudenmukaista. Yksilön vapauksien käyttämistä koskevia päätöksiä ei ole tarkoitus jättää valvomatta algoritmien logiikan armoille. Algoritmit perustuvat nimittäin vastaavuussuhteisiin ja todennäköisyyksiin, jotka eivät välttämättä noudata syy-seuraussuhdetta eivätkä myöskään välttämättä johda henkilön näkökulmasta ”oikeisiin” lopputuloksiin. Systematisointiin perustuvista yksittäisistä tiedoista voidaan pikemminkin tehdä virheellisiä, epäoikeudenmukaisia tai syrjiviä päätelmiä, jotka – jos ne otetaan yksittäisen päätöksen perustaksi – vaikuttavat merkittävästi rekisteröidyn vapauksiin ja alentavat hänet depersonalisoidun päätöksen subjektista sen objektiksi. Näin on etenkin silloin, jos rekisteröity ei tiedä algoritmien käytöstä tai ei – kuitenkaan – voi arvioida sitä, millä tiedoilla on ollut minkäkinlainen painoarvo ja mitä analysointimenetelmiä päätöksessä on käytetty. Juuri tämä unionin lainsäätäjän tavoite säätää lähtökohtaisesti sitovasti henkilön mahdollisuudesta korjata automatisoitua tietojenkäsittelyä ja sallia tästä poikkeaminen ainoastaan rajatuissa poikkeustapauksissa (yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohta) tehdään kuitenkin tyhjäksi, koska automaattisesti määritetyllä pistemäärällä on lähtökohtaisesti hallitseva asema kolmannen rekisterinpitäjän päätöksenteossa.
- 27 Unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli ratkaista tämä periaatteellinen ristiriita yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohtaan sisältyvän kiellon avulla tavallaan kolmannen rekisterinpitäjän ”kustannuksella” siten, että lähtökohdaksi otetaan rekisteröityä koskeva (lopullinen) päätös. Profiloinnille asetetaan menettelyllisiä vaatimuksia tältä osin ainoastaan sen kannalta merkityksellisessä johdanto-osan 71 perustelukappaleen kuudennessa virkkeessä. Profilointia varten tapahtuvan tietojenkäsittelyn sallittavuus määräytyy lisäksi kuitenkin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohtaan sisältyvien käsittelyn yleisten tunnusmerkkien perusteella. Tämä seuraa sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen toisesta lauseesta, jossa viitataan profiloinnin mahdollisena oikeudellisena perustana yleisen tietosuoja-asetuksen 6

artiklan 1 kohdan e ja f alakohtaan, ja johdanto-osan 72 perustelukappaleen ensimmäisestä virkkeestä, jonka mukaan profilointiin sovelletaan sellaisenaan yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjä, kuten käsittelyn oikeudellisia perusteita tai tietosuojaperiaatteita.

- 28 Yhtäältä näistä profilointia koskevista yleisen tietosuoja-asetuksen lähemmin täsmentämättömistä säännöksistä ja toisaalta saman asetuksen 22 artiklan 1 kohtaan sisältyvästä perustavanlaatuisesta vaatimuksesta syntyy erityisesti ongelma rekisteröityjen oikeuksien tehokkaalle käyttämiselle. Se on – valvontaviranomaisten valvontamekanismin ohella – yleisen tietosuoja-asetuksen ratkaiseva oikeuksien käyttämisestä koskeva. Osoituksena tästä ovat paitsi yleisen tietosuoja-asetuksen 87 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa säädetyt tasapainoiset ja kattavasti säännellyt valitus- ja kanneoikeudet myös niihin liittyvät rekisteröidyn oikeudet, joista säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa. Yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteena on antaa täysivaltaisille unionin kansalaisille mahdollisuus käyttää oikeuksiaan ja kannustaa heitä siihen vastaavilla säännöksillä, jotka koskevat etenkin oikeuksia saada pääsy henkilötietoihin ja avoimuusvaatimuksia.
- 29 Luottotietopalvelujen tarjoajien toiminnan ja (puuttuvien) velvoitteiden sekä kolmansien rekisteröityjen päätöskäytännön yhteisvaikutus heikentävät näitä oikeuksia. Rekisteröidyllä on tosin luottotietopalvelujen tarjoajiin nähden yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukainen yleinen oikeus saada pääsy tietoihin; kyseisessä artiklassa ei kuitenkaan oteta huomioon profiloinnin, jota yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja juuri sen 15 artiklan 1 kohdan h alakohdassa, 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen toisessa lauseessa ja 22 artiklassa pyritään käsittelemään, erityispiirteitä. Tietoihin pääsyn saamista koskevan yleisen oikeuden yhteydessä luottotietopalvelujen tarjoajat eivät nimittäin ole velvollisia paljastamaan pistemäärän määrittämisen kannalta ratkaisevien parametrien logiikkaa ja koostumusta; ne eivät myöskään paljasta niitä kilpailun suojaan liittyvistä syistä vedoten yritys- ja liikesalaisuuteensa.
- 30 Myöskään kolmas rekisterinpitäjä ei voi toimittaa tietoja päätöksensä kannalta ratkaisevasta pistemäärän määrittämisestä rekisteröidylle, koska se ei tiedä siinä käytettyä logiikkaa; luottotietopalvelujen tarjoaja ei paljasta sitä kolmannelle rekisterinpitäjälle.
- 31 Näin syntyy aukko oikeussuojassa: se, jolta rekisteröidyn tarvitsemat tiedot olisi saatava, ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan velvollinen antamaan tietoja, koska se ei väitetysti käytä yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettua omaa ”automaattista päätöksentekoa”, ja se, joka käyttää automaattisesti määritettyä pistemäärää päätöksentekonsa pohjana ja on yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan velvollinen antamaan tiedot, ei voi antaa tarvittavia tietoja, koska ne eivät ole sen käytettävissä.

- 32 Jos luottotietopalvelujen tarjoajan tekemä pistemäärän määrittäminen kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, tämä oikeussuojassa oleva aukko umpeutuu. Näin pistemäärien määrittäminen kuuluisi yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan kiellon piiriin, jolloin se on pelkästään automaattiseen käsittelyyn perustuvana sallittua ainoastaan saman artiklan 2 kohdassa säädettyjen poikkeusten nojalla ja tällaiset päätökset kuuluisivat unionin lainsäätäjän tarkoituksen mukaisesti ainakin sääntelyn piiriin. Tällainen menettely mahdollistaa yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan valinnaislauseke huomioon ottaen myös sen, että jäsenvaltiot voivat antaa tällaisesta päätöksenteosta yksityiskohtaista lainsäädäntöä, jonka antamisen yleisen tietosuoja-asetuksen profilointia ja automaattista päätöksentekoa koskevat nykyiset säännökset estävät (ks. toinen ennakkoratkaisukysymys).
- 33 Oikeussuojassa olevaa aukkoa ei myöskään suljeta riittävästi yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen ensimmäisessä lauseessa säädetyllä rekisteröidyn vastustamisoikeudella. Kyseisen säännöksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus ”henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e tai f alakohtaan, kuten näihin säännöksiin perustuvaa profilointia”. Luottotietopalvelujen tarjoajien tapauksessa rekisteröity ei kuitenkaan tyypillisesti tiedä olevansa automaattisen pisteytysmenettelyn kohteena. Rekisteröity saa tästä tiedon tavallisesti vasta, kun kolmas rekisterinpitäjä on jo tehnyt pistemäärän perusteella rekisteröidylle kielteisen päätöksen. Kyseisenä ajankohtana vastustamisoikeudesta ei kuitenkaan ole enää hyötyä rekisteröidylle ainakaan tapauksessa, jonka käsittely on jo päättynyt; rekisteröity voi tältä osin käyttää vastustamisoikeuttaan enää vain luottotietopalvelujen tarjoajan tulevan tietojenkäsittelyn osalta.

Toinen kysymys:

pisteyttämistä koskeva jäsenvaltioiden lainsäädäntö

- 34 BDSG:n 31 §:n 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön tietyn tulevan käyttäytymisen todennäköisyyden arvon käyttäminen tämän henkilön kanssa solmittavan sopimussuhteen perustamista, täyttämistä tai päättämistä koskevan päätöksen tekemisen (pisteytys) yhteydessä on sallittua ainoastaan muiden edellytysten täytyessä. BDSG:n 31 §:n 2 momentin mukaan luottotietopalvelujen tarjoajien toimittaman luonnollisen henkilön maksukykyä ja -valmiutta koskevan todennäköisyyden arvon käyttäminen on sallittua saatavia koskevien tietojen huomioon ottamisen yhteydessä vain, mikäli saman pykälän 1 momentin edellytykset täyttyvät ja otetaan huomioon ainoastaan sellaiset maksettavaa suoritusta, jota ei ole erääntymisestä huolimatta maksettu, koskevat saatavat, jotka täyttävät muut niille asetetut edellytykset; tämä ei vaikuta muiden luottokelpoisuuden kannalta merkityksellisten tietojen käsittelyn, todennäköisyyden arvojen määrittäminen mukaan luettuna, yleisen tietosuojalainsäädännön mukaiseen sallittavuuteen.

- 35 Saksan lainsäätävä on näin ollen säätänyt BDSG:n 31 §:ssä olennaisilta osin pisteyttämisestä profiloinnin yhtenä alaryhmänä. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin suhtautuu hyvin varauksellisesti näiden säännösten yhteensopivuuteen yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan kanssa, koska Saksan lainsäätävä sääntelee pelkästään ”todennäköisyyden arvon käyttöä” muttei itse todennäköisyyden arvon määrittämistä.
- 36 BDSG:n 31 § on tyhjentävä siltä osin kuin siinä säädetään profiloinnista vain siinä tapauksessa, että se muodostaa pohjan siihen perustuvalla päätökselle. Kiellon viitekohtana on siten kuitenkin ainoastaan *päätös* eikä sitä edeltävä profilointi. Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa eikä sen muissa säännöksissä ei aseteta erityisiä sisällöllisiä vaatimuksia sellaisen tietojenkäsittelyn lainmukaisuudelle, joka tapahtuu profilointia varten pisteyttämisen muodossa. Profilointiin viitataan yleisessä tietosuoja-asetuksessa lisäksi ainoastaan rekisteröidyn oikeutta saada tietoja koskevan 14 artiklan 2 kohdan g alakohdassa, rekisteröidyn oikeutta saada pääsy tietoihin koskevan 15 artiklan 1 kohdan h alakohdassa, joskin ainoastaan automaattisen päätöksenteon muttei itse profiloinnin yhteydessä, ja rekisteröidyn vastustamisoikeutta koskevan 21 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen ensimmäisessä lauseessa sekä muissa säännöksissä, jotka eivät ole merkityksellisiä nyt käsiteltävän asian kannalta.
- 37 Erityissäännösten puuttuessa profiloinnin, sikäli kuin se tapahtuu pisteyttämisen muodossa eikä kuulu siihen perustuvan päätöksen välityksellä yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan soveltamisalaan, sallittavuus määräytyy siten muilta osin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklaan sisältyvien yleisten käsittelyn tunnusmerkkien perusteella. Kun Saksan lainsäätävä on asettanut pisteyttämisen sallittavuudelle tarkempia sisällöllisiä edellytyksiä, se on tarkentanut sääntelyn kohdetta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 ja 22 artiklan säännöksistä poikkeavalla tavalla. Siihen Saksan lainsäätäjällä ei kuitenkaan ole sääntelyvaltaa.
- 38 Vastaavaa sääntelyvaltaa ei voida johtaa etenkään yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdasta. Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus antaa lainsäädäntöä profiloinnista vain, jos päätös perustuu *pelkästään* automaattiseen käsittelyyn. BDSG:n 31 §:ään sisältyy sitä vastoin erottelutta myös sellaisia päätöksiä koskevia säännöksiä, jotka eivät perustu automaattiseen käsittelyyn, mutta niissä säädetään pisteyttämiseen tapahtuvan tietojenkäsittelyn käytön sallittavuudesta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan systematiikan ja 6 artiklaan sisältyvien käsittelyn yleisten tunnusmerkkien mukaisesti päätösten, jotka *eivät* perustu automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, sallittavuus määräytyy kuitenkin kyseisen asetuksen 6 artiklan perusteella. Kansallisilta lainsäätäjiltä on evätty mahdollisuus säännellä tätä seikkaa – mitä voitaisiin pitää unionin lainsäätäjän tarkoituksellisenä sääntelystä pidättäytymisenä. Unionin lainsäätävä ei ilmeisestikään myöskään halunnut asettaa profiloinnille täsmällisempiä vaatimuksia. Tällaisia vaatimuksia ei siten voida yksinkertaisesti asettaa myöskään jäsenvaltion lainsäädännössä – se on mahdollista yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan yhteydessä vain silloin, jos

kansallisessa lainsäädännössä säädetään yksinomaan sellaisista päätöksistä, jotka perustuvat pelkästään automatisoituun käsittelyyn.

- 39 Näin on etenkin, kun otetaan huomioon, että yleinen tietosuoja-asetus on SEUT 288 artiklan [toisessa] kohdassa tarkoitettu asetus. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallinen lainsäätäjät ei voi esittää lainsäädännössä tyhjentyviä arviointeja – nyt käsiteltävässä asiassa BDSG:n 31 § – unionin lainsäätäjän abstraktisti muotoilemista säännöksistä – nyt käsiteltävässä asiassa yleisen tietosuoja-asetuksen 6 ja 22 artikla –, kun otetaan huomioon direktiiviin sisältyvät säännökset (tuomio 19.10.2016, Breyer v. Saksa, C-582/14, EU:C:2016:779, 62 kohta ja sitä seuraava kohta). Tämän on pädettävä sitäkin suuremmalla syyllä – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – asetuksiin sisältyviin säännöksiin.
- 40 Kuvaavaa kyllä, Saksan lainsäätäjät ei myöskään mainitse BDSG:n 31 §:ää koskevissa perusteluissaan, mihin se perustaa sääntelytoimivaltansa kyseisen säännöksen osalta. Lain perusteluista ilmenee enemmän tai vähemmän yleisiä mainintoja siitä, että kyseiseen säännökseen on otettu edeltäjäsäännösten eli BDSG:n vanhan version 28 a ja 28 b §:n sisältö, joka on edelleen merkityksellinen. Liittovaltion sisäasiainministeriön 11.11.2016 päivätyssä ehdotuksessa, s. 93 ja 94, sitä vastoin katsottiin vielä, että jäsenvaltioiden sääntelyvalta käy ilmi yleisen tietosuoja-asetuksen ”6 artiklan 4 kohdan ja 23 artiklan 1 kohdan tarkastelusta yhdessä”. Tästä – sinänsä jo kestäättömästä – lähestymistavasta kuitenkin ilmeisesti luovuttiin lainsäädäntömenettelyn aikana.

IV.

- 41 Edellä esitetyn perusteella asiassa on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle. Asian ratkaisu riippuu ennakkoratkaisukysymyksiin annettavista vastauksista.
- 42 Ratkaiseva on ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys. Jos yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että luottotietopalvelujen tarjoajan tekemä pistemäärän määrittäminen muodostaa 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua itsenäisen päätöksen, tämä – luottotietopalvelujen tarjoajan kyseinen toiminta – kuuluu automatisoituja yksittäispäätöksiä koskevan kiellon piiriin. Se tarvitsee näin ollen yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua jäsenvaltion lainsäädäntöön sisältyvän oikeusperustan, jonka osalta kyseeseen tulee ainoastaan BDSG:n 31 §. Sen yhteensopivuuteen yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan kanssa liittyy kuitenkin juuri suurta epävarmuutta. Siinä tapauksessa muu osapuoli paitsi toimisi ilman oikeudellista perustaa myös rikkoisi ipso iure yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohtaan sisältyvää kieltoa. Tämän seurauksena kantajalla olisi samalla vastaajaan nähden oikeus siihen, että valvontaviranomainen käsittelee hänen tapustaan (jatkaa sen käsittelyä).

- 43 Jos ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan kieltävästi eli jos profilointi itsessään ei muodosta yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua päätöstä, myöskään 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan valinnaislauseketta ei sovelleta profilointia koskeviin kansallisiin säännöksiin. Täydelliseen yhdenmukaistamiseen perustuvan yleisen tietosuoja-asetuksen lähtökohtaisesti tyhjentävän luonteen vuoksi sääntelytoimivaltaa kansalliselle lainsäädännölle on siten etsittävä toisaalta. Koska tällaista toimivaltaa ei kuitenkaan ole nähtävissä, kuten edellä esitettiin, eikä se seuraa etenkin yleisen tietosuoja-asetuksen lähemmin täsmentämättömistä säännöksistä, BDSG:n 31 §:ään sisältyvää kansallista sääntelyä ei voida soveltaa, mikä muuttaa kansallisen valvontaviranomaisen, jonka olisi sitten arvioitava luottotietopalvelujen tarjoajien toiminnan yhteensopivuutta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan kanssa, tutkintavaltuuksia.

V.

- 44 Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta.

[– –]

Wiesbadenissa 7.10.2021

[– –] [allekirjoitukset; virallinen jäljennös]

TYÖASIAKIRJA